

The Paradox of Shavuot

Simon Wolf

Before the advent of the fixed Jewish calendar that is in use today, the determination of the duration of the lunar months was dictated by the sighting of the new moon. Those that witnessed the new moon would travel to the central judicial location to have their testimony vetted. If after scrutiny, the veracity of their claim was ascertained, the court would then declare that day as the first day of the new month. The Jewish annual calendar is comprised of lunar months which can be either twenty-nine or thirty days long. That is because the lunar month is approximately twenty-nine and a half days in length.¹ In addition, the month's term must be expressed in complete days since there is a requirement that it be comprised of its component parts, whole days, and not partial days.² This results in the lunar month being no more than thirty days and no shorter than twenty-nine days. The testimony of the witnesses will help in this determination, though, absent any sighting, the month will default to thirty days. Of course, the setting of the first day of the subsequent month is essential for establishing the date of the holidays that fall in that particular month. For instance, whichever day is the first day of the month of Nissan, will result in Pesach being on that day two weeks later. This determination is so important that the witnesses traveling to the central judiciary to testify with regards to their sighting of the new moon are permitted to violate Shabbat.³

The Mishna in Rosh Hashana states that, "For two months, Nissan and Tishrei, the new moon's witnesses desecrate the Shabbat to deliver their testimony since in those months the messengers (with the news of which day was declared Rosh Chodesh) travel as far as Syria and through them the holidays are determined. In the time of the Temple, they violated Shabbat for all the months in order to offer the Rosh Chodesh sacrifice on the proper day."⁴ Nissan and Tishrei are different than the other months because they contain within them the major Torah holidays: Pesach, Rosh Hashana, Yom Kippur, Sukkot and Shemini Atzeret. There is only one Torah festival that is absent from this list and that is Shavuot which falls out in the month of

Sivan. This becomes more obvious from the previous Mishna in Rosh Hashana which relates that "For six months, the messengers travel to bring the news of the central judiciary's declaration of Rosh Chodesh: for Nissan because of Pesach; for Elul because of Rosh Hashana; for Tishrei because of the holidays; for Kislev because of Chanuka; for Av because of the fast day (Tisha B'Av); for Adar because of Purim; and in the time of the Temple also for Iyar because of Pesach Sheni."⁵ Shavuot is blatantly missing from both of these Mishnayot; one is not permitted to desecrate the Shabbat to establish Rosh Chodesh Sivan and messengers were not sent out in Sivan in order to guide the people as to when Shavuot would fall out. Though, there is a simple explanation for this phenomenon which is that Shavuot is not determined by a fixed calendar date, but rather its celebration is always fifty days after Pesach. That means, if one is aware of when the holiday of Pesach starts, then that individual will also perforce know when Shavuot will be through simply counting fifty days from the second day of Pesach.

Given that two lunar months (Iyar and Sivan), whose start dates are influenced by the duration of the previous months (Nissan and Iyar), begin during this fifty-day window that means that Shavuot will possibly be celebrated on distinct dates within Sivan in different years. The Gemara in Rosh Hashana corroborates this fact when it notes that Shavuot can fall out on the fifth, sixth and seventh days of Sivan.⁶ If both Nissan and Iyar are thirty days long, then Shavuot will be on the fifth of Sivan; if they are both twenty-nine days then Shavuot will be celebrated on the seventh of Sivan; if one is twenty-nine days and one is thirty days, then Shavuot will fall out on the sixth of Sivan in that year. That is a direct result of there being a fixed number of days between Pesach and Shavuot overlaid on a flexible calendar determined by sightings of the moon. The conclusion from this seems to be that the elapsed time of fifty days after the second day of Pesach is more important to the establishment of the day of Shavuot than its matching any particular date in the calendar. It would make Shavuot unique amongst the Torah holidays, which all have fixed calendric dates, in that it is not associated with a particular day of the month. This is but one oddity regarding the Holiday of Shavuot.

¹ אמר להם רבן גמליאל: כך מקובלני מבית אבי אבא: אין חדושה של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה ושבעים ושלשה חלקים. (ראש השנה כה.)

² ואמר רבי אבא אמר שמואל: מנין שאין מונין ימים לשנים - שנאמר לחדשי השנה - חדשים אתה מונה לשנים, ואי אתה מונה ימים לשנים. ורבנן דקיסרי משום רבי אבא אמרו: מנין שאין מחשבין שעות לחדשים - שנאמר עד חדש ימים - ימים אתה מחשב לחדשים, ואי אתה מחשב שעות לחדשים. (מגילה ה.)

³ תנו רבנן: מנין שמחללין עליהן את השבת - תלמוד לומר לומר אלה מועדי ה'. אשר תקראו אתם במועדם. יכול כשם שמחללין עד שיתקדשו כך מחללין עד שיתקיימו - תלמוד לומר אשר תקראו אותם - על קריאתם אתה מחלל, ואי אתה מחלל על קיומם. (ראש השנה כא.)

⁴ על שני חדשים מחללין את השבת על ניסן ועל תשרי שבהן השלוחין יוצאין לסוריא ובהן מתקנין את המועדות וכשהיה בית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן: (ראש השנה א, ד, גמ' כא:)

⁵ על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על אב מפני התענית על אלו מפני ראש השנה על תשרי מפני תקנת המועדות על כסלו מפני חנוכה ועל אדר מפני הפורים וכשהיה בית המקדש קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן: (פסחים א, ג, גמ' יח.)

⁶ כדתי רב שמעיה: עצרת, פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה. הא כיצד? שניה מלאין - חמשה, שניהן חסרין - שבעה, אחד מלא ואחד חסר - ששה. ומאן תנא דפליג עליה דרב שמעיה - אחרים היא. דתניא, אחרים אומרים: אין בין עצרת לעצרת, אין בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה ימים בלבד. ואם היתה שנה מעוברת - חמשה. (ראש השנה ו:)

The Gemara in Pesachim notes a dispute as to the proper character of the holidays, Yamim Tovim, found in the Torah.⁷ Rabbi Eliezer believes that one's approach to the day is binary, requiring complete dedication; either one eats and drinks all day or sits and learns all day. This is his way of resolving the fact that the Torah in one place suggests that the holidays are for your benefit (עֲצַרְתָּ) and in another place posits that they are to be dedicated to God (עֲצַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ).⁸ Rabbi Yehoshua takes a more compromising approach and instead reconciles the contradiction through having the individual divide the day (חֲלַקְתָּ); half the day is devoted to God (חֲצִיו לַיהוָה), whereas the other half of the day is enjoyed through eating and drinking (חֲצִיו לְאִכִּילָה וּשְׂתִיָּה). Rabbi Elazar adds an intriguing qualification when he proclaims that everyone (both Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua) agrees that Atzeret (Shavuot) requires the dimension of "for you (לְכֶם)" – eating and drinking because the Torah was given on that day. This seems counterintuitive. It would make eminently more sense that the day on which the Torah was given should have to include at least some time dedicated to the learning of Torah rather than just the physical pleasures of eating and drinking. To preemptively stave off this question, Rashi suggests that the joy of eating and drinking demonstrates the person's comfort, acceptance and positive disposition towards the day upon which the Torah was given.¹⁰ The Maharsha indicates that logically Shavuot must also include time dedicated to God and therefore he suggests that the meaning of Rabbi Elazar's statement is that Rabbi Eliezer agrees to Rabbi Yehoshua's position in this instance and that the day of Shavuot must be divided between focus on God and oneself (חֲצִיו לַיהוָה וְחֲצִיו לְעַצְמְךָ).¹¹ No matter how one interprets Rabbi Elazar's statement this once again leaves Shavuot as a standout amongst the Torah holidays.

In the Gemara Shabbat, Rabbi Yossi and the Rabanan disagree as to the date on which the Torah was given.¹² Their argument stems from the fact that the Torah gives no exact calendar date for the revelation at Har Sinai. They both agree that Bnei Yisrael encamped in the Sinai desert on Rosh Chodesh Sivan and that the Torah was given on Shabbat. Their disagreement revolves around which day of the week was Rosh Chodesh. Rabbi Yossi thinks Rosh Chodesh was on Sunday and therefore the subsequent Shabbat was the seventh of Sivan and the Rabanan posit that Rosh Chodesh was on Monday and as a result Shabbat, the day of the giving of the Torah, was the sixth of Sivan. In the end, the key difference in their opinions derives from how many days were Bnei Yisrael asked to separate from their spouses prior to the giving of the Torah. God asks Moshe to convey to the people that they should "sanctify themselves today and tomorrow"¹³ and the Rabanan take that at face-value assuming that there was a two-day separation buffer. On the other hand, Rabbi Yossi believes that Moshe added an additional day of sanctification of his own volition for a total of three days of separation. It is astounding to think about the fact that such a seminal event has controversy surrounding the actual date of its occurrence.

As would be expected, when there is a consensus opinion among an individual, generally, the normative practice follows the majority view. Therefore, one would assume that the position that the Torah was given on the sixth of Sivan would dictate any relevant ramifications of such a conclusion. The Aggadic explanation proffered by Reish Lakish for the Hay HaYidiya (the definite article - "the") that proceeds the word "sixth (day)" in the narrative of the creation (יוֹם הַשְּׁשִׁי) assumes that the Torah was given on the sixth day of Sivan.¹⁴ He explains that God embedded the following condition in the creation: if Bnei Yisrael accept the Torah, which would be given on that known sixth day

⁷ אמר רבי אליעזר ומה אם שחיטה וכו'. רבי יהושע לטעמיה, דאמר: שמחת יום טוב נמי מצוה היא. דתניא, רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה. רבי יהושע אומר: חלקהו, חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש. ואמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, כתוב אחד אומר עצרת לה' אלהיך, וכתוב אחד אומר עצרת תהיה לכם. רבי אליעזר סבר: או כולו לה' או כולו לכם. ורבי יהושע סבר: חלקהו, חציו לה' וחציו לכם. (עב"ם סימן) אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. מאי טעמא - יום שניתנה בו תורה הוא. אמר רבה: הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם. מאי טעמא - יקראת לשבת נגה. אמר רב יוסף: הכל מודים בפורים דבעינן נמי לכם - כי לאוכל ושותה ובתשעה בו - מעלה עליו הכתוב כאלו מתענה תשעי! יתיב בתעניתא, לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכיפורי. עצרת - יום שניתנה בו תורה, פוריא - ימי משתה ושמחה כתיב, מעלי יומא דכיפורי - דתני חייא בר רב מדפתי: ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה (הם) מתעניין? והלא בעשירי מתעניין! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה ובתשעה בו - מעלה עליו הכתוב כאלו מתענה תשעי! ועשירי. רב יוסף ביומא דעצרתא אמר: עבדי לי עגלא תלתא. אמר: אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא? ... (פסחים סח)

⁸ ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: (במדבר טו, לה)

⁹ ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליקח אלקיך לא תעשה מלאכה: (דברים ח, טז)

¹⁰ דבעינן נמי לכם - שישמח בו במאכל ומשתה, להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו. (רש"י פסחים סח)

¹¹ בעצרת כו'. לאו ניהו עצרת דהני קראי אלא חג השבועות נקרא עצרת בלשון חכמים וביה לא כתיב לה' ולא כתיב ביה נמי לכם ומסברא דבעי לה' וקאמר דבעי נמי לכם מ"ט יום כו' וכן בשבת ופורים מסתמא דבעינן בהו לה' כמו כל שאר ימי השנה אלא דקאמר דבעי בהו נמי לכם ומשתה ושותה וקראת לשבת עונג דהיינו

באכילה כמפורש פרק כל כתיב (דף ק"ח) ובפורים מייית ליה מדכתיב יום משתה ושמחה מיום משתה יליף ליה דבעי לכם ולא מלשון שמחה דהא ביום טוב נמי כתיב ושמחת בחגך והיינו דאפשר דכולו לה' בשמחת לימוד התורה המשמח הלב והא דאמר גבי יום טוב אין שמחה אלא בבשר ר"ל אין שמחה לכם שהיא אכילה אלא בבשר ודו"ק: (מהרש"א חידושי אגדות פסחים סח)

¹² תנו רבנן: בששי בחדש ניטנו עשרת הדברות לישראל. רבי יוסי אומר: בשבעה בו. אמר רבא: דכולי עלמא - בראש חדש אתו למדבר סיני, כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני, וכתוב התם החדש הזה לכם ראש חדשים, מה להלן - ראש חדש, אף כאן - ראש חדש. ודכולי עלמא - בשבת ניתנה תורה לישראל, כתיב הכא זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב התם ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה, מה להלן - בעצומו של יום, אף כאן - בעצומו של יום. כי פליגי - בקביעא דירחא; רבי יוסי סבר: בחד שבא איקבע ירחא, ובחד שבא לא אמר להו ולא מידי - משום חולשא דאורחא. בתרי שבא אמר להו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, בתלתא אמר להו מצות הגבלה, בארבעה עבוד פרישה. ורבנן סברי: בתרי שבא איקבע ירחא, בתרי שבא לא אמר להו ולא מידי - משום חולשא דאורחא, בתלתא אמר להו ואתם תהיו לי. בארבעה אמר להו מצות הגבלה, בחמישה עבוד פרישה. מיתבי: וקדשתם היום ומחר, קשיא לרבי יוסי! - אמר לך רבי יוסי: יום אחד הוסיף משה מדעתו, דתניא: שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקדוש ברוך הוא עמו: הוסיף יום אחד מדעתו, ופירש מן האשה, ושבר את הלוחות. (שבת פו)

¹³ ויאמר יקח אל-משה לך אל-העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם: והיו נכנים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד יקח לעיני כל-העם על-הר סיני: (שמות יט, יא)

¹⁴ ואר"ש בן לקיש, מאי דכתיב: ויהי ערב ויהי בקר יום הששי? מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר: אם ישראל מקבלין את תורתי - מוטב, ואם לאו - אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו (עבודה זרה ג. שבת פח).

(הששי), the sixth of Sivan, then the creation would stand, otherwise, it would return to its former state of anarchy (תהו ובהו). In addition, once the Jewish calendar reverted to a fixed cycle, Nissan is always thirty days, Iyar is always twenty-nine days and therefore Shavuot always falls out on the Sixth of Sivan in concert with the Rabanan's position.

The Gemara in Shabbat notes that there is a derivative impact of their dispute with regards to the world of purity, defilement and the point at which a menstruating woman can begin her seven-day Tahara count.¹⁵ Consistent with the position that the Torah was given on the sixth of Sivan, the Rambam decides in favor of the opinion, with regards to the world of purity and defilement, which is in concert with that position.¹⁶ Whereas, as the Magen Avraham points out,¹⁷ the Shulchan Aruch follows the view that is a derivative of Rabbi Yossi's position,¹⁸ seeming to imply that the seventh of Sivan is the accepted day of the revelation at Sinai and incongruous with all that was mentioned above. Moreover, the Gemara notes that Rabbi Yossi's positions were well thought out, reasoned and compelling and therefore many times the normative practice follows him even when he is in the minority.¹⁹ If that were case in this instance as well, then the conclusion from all this evidence would be that Matan Torah took place on the seventh of Sivan. This is very disturbing since the fixed calendar has the celebration of Shavuot taking

place on the sixth of Sivan and in the liturgy of the day one declares that this is the "time of the giving of our Torah (זמן מתן תורתנו)" which would be untrue.

To explain this paradox, the Magen Avraham gives a technical answer (שהפסק ביו"ד כר' יוסי הוא רק) (חומרא), but then also adds that possibly this is a hint at the institution of the second day of Yom Tov outside of Eretz Yisrael. Tosafot in Avoda Zara asks how does Reish Lakish's homiletic explanation for Yom HaShishi square with Rabbi Yossi's position that the Ma'amad Har Sinai was on the seventh of Sivan? He suggests that either the meaning of the sixth day is that it was six days from when God began communicating with Moshe and not the sixth of Sivan or that it was possible that the Torah could have been given on the sixth had Moshe not taken the initiative and added a day to the preparations.²⁰ The Noda BeYehuda uses the second answer of Tosafot to build a case that the fifth, sixth and seventh days of Sivan were significant and that is why when the calendar was floating it could fall out on any one of those days. He claims that the fifth of Sivan is when Bnei Yisrael said Na'aseh V'Nishma, the sixth of Sivan was the chosen and an appropriate day for the giving of the Torah and the seventh was the day on which the revelation at Sinai actually took place; therefore all of these days are rightfully known as "time of the giving of our Torah (זמן מתן תורתנו)".²¹ Interestingly, the Kedushat

¹⁵ תנו רבנן: פולטת שכבת זרע ביום השלישי - טהורה, דברי רבי אלעזר בן עזריה. רבי ישמעאל אומר: פעמים שהן ארבע עונות, פעמים שהן חמש עונות, פעמים שהן שש עונות. רבי עקיבא אומר: לעולם חמש. ואם יצאתה מקצת עונה ראשונה - נותנין לה מקצת עונה ששית. אמרוהו רבנן קמיה דרב פפא, ואמרי לה רב פפא לרבא: בשלמא רבי אלעזר בן עזריה - כרבנן, דאמרי בחמש עביד פרישה. ורבי ישמעאל כרבי יוסי דאמר - בארבע עביד פרישה. אלא רבי עקיבא, כמאן? - לעולם כרבי יוסי, דכתיב וישכם אדם בר אהבה: משה בהשכמה עלה, ובהשכמה ירד. בהשכמה עלה - דכתיב וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני בהשכמה ירד - דכתיב לך רד ועלית אתה ואהרן עמך. מקיש ירידה לעלייה, מה עלייה - בהשכמה, אף ירידה - בהשכמה. למה ליה למימרא לה? והא אמר רב הונא: ישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום! - הא אמר רבא: אם היה בית אפל - מותר. ואמר רבא ואיתימא רב פפא: תלמיד חכם מאפיל בטליתו - ומותר... אמר רבי חייא ברבי אבא אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא, אבל חכמים אומרים: שש עונות שלמות בעינן. (שבת פו.) אלא חכמים אומרים שש עונות שלמות - סביר להו כר' יוסי דאמר בארבעה עביד פרישה, ובהשכמה כר' עקיבא, ולית להו שטבלו בלילי שבת, אלא סבירא להו אדוותן שטבלו לילי שבת ופלטו לאחר טבילה - הוצרכו לטבול בשבת שחרית, ולפיכך נתעכבה שכינה מליתן עד הבקר, ולא משום לא בסתר דברתי לחודיה. (רש"י שבת פו.)

¹⁶ האשה שפולטת שכבת זרע אם פלטה אותה בתוך שלש עונות הרי היא טמאה כרואה קרי, לפיכך סותרת יום אחד אם היתה זבה כאיש שראה קרי, ומטמאה בכל שהוא קרי על פי שאלה יצאת לחוץ אלא נקרה ביום ה' והתורה ניתנה בשבת כבר תי' הי"מ דבא לרמוז לנו כדמה מה דמה מטמא בפנים אף שכבת זרע שתפלוט אותה בפנים. (רמב"ם שאר אבות הטמאה ה,יא)

¹⁷ קשה לי היאך אנו אומרים בשבועות יום מתן תורתנו הלא ק"ל כר' דאמר ב'ז' בסיון נתנה תורה דהא ק"ל דבעי דרפשי ו' עונות כמ"ש ב"ד ס' קצ"ו (וכמדומה שראיתי קושיא זו באיזו פוסק) ולדידין לעולם שבועות ב' בסיון ובאמת הרמב"ם פרק ה' מהלכות אבות הטמאה פסק דא"צ לפרוש רק ג' עונות וכתב הכסף משנה בגירסת הרמב"ם והרשב"א דחכמים סבירא להו ג' עונות ופסק כוותיהו ע"ש - וא"כ מנהגו הוא על פי הרמב"ם ומ"ש ב"ד כר' יוסי היינו לחומרא ומה שקשה עוד התורה ניתנה ביום ג' נ"א לספיר' דהא יצאו מצרים ביום ה' והתורה ניתנה בשבת כבר תי' הי"מ דבא לרמוז לנו י"ט שני של גלויות ואפשר דהיינו דקאמר יום א' הוסיף משה מדעתו ואין כאן מקומו, בליל שבועות אין מקדשין של הכוס עד צ"ה דכתיב תמימות תהייה (ע"ה ומ"ב): (מגן אברהם א"ח תצד)

¹⁸ לא! הפולטת שכבת זרע בימי ספירתה, אם הוא תוך יד לבן [ב] ו' עונות לשמושה סותרת אותו יום. לפיכך המשמשת מטתה וראתה אחר כך ופסקה, אינה מתחלת לספור שבעה קיים עד שיעברו עליה ו' עונות שלמות טו שמא תפלוט; לפיכך אינה מתחלת לספור טז עד יום ה' לשמושה, כגון אם שמשה במוצאי שבת אינה מתחלת לספור עד יום ה', דק"ל >הא אין שכבת זרע מסריח עד שיעברו עליו טו] ששה עונות שלמות יז מעת לעת; ואם שמשה במוצאי שבת ופולטה ליל ד', קודם עת שימושה במוצאי שבת, עדיין היא עומדת בתוך עונה ששית לשמושה יח וסותרת, הילכך יום ה' יהיה ראשון לספירתה. הגה: ותפסוק יום ד' לעת ערב, ויום ה' עולה למניין. ויש שכתבו שיש להמתין www.swdaf.com

עוד יום אחד, דהיינו שלא תתחיל למנות יט טז] עד יום הששי והוא יהיה יום ראשון לספירתה, דחיישין שמא תשמש ביום הראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום, ואפשר שהוא לילה, ואם תתחיל למנות מיום חמישי יהיה תוך ששה עונות לשמושה, על כן יש ט' להוסיף עוד יום אחד דמעתה אי אפשר לבא לידי טעות (ת"ה סימן רמ"ה והאגור בשם ר"מ מולין וש"ד וכ"כ מהרא"י ומהר"ק שורש ל"ה), וכן נוהגין בכל מדינות אלו, ואין לשנות. [ג] ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמתין עד שבעה ימים (שם בת"ה), <ו יז] ואין טעם בדבר והמחמיר יחמיר והמיקל נשכר להקדים עצמו למצוה. ויש שכתבו (טו) שעכשיו <ז אין לחלק בין שמשה עם בעלה כ"ח [ללא שמשה, כא וכל אשה יט] שרואה, (טז) <ח אפילו י"ן כתם, כב צריכה להמתין ה' ימים עם יום שראתה בו ותפסוק לעת ערב ותפסוק ז' קיים (שם בת"ה בשם א"י ומהר"ק) וכן נוהגין במדינות אלו [כ] ואין לשנות (סה"ת וסמ"ג). (שו"ע י"ד קצו,יא)

¹⁹ גופא: אמר שמואל, אמר רבי: הלכה כרבי יוסי, דאמר: מייל לא מימסר לשליח. אמר לפניו ר"ש ברבי: מאחר שר"מ וחנינא איש אונן חולקין על רבי יוסי, מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי? אמר לו: שתוק, בני, שתוק, לא ראית את ר' יוסי, אילמלי ראיתו נמוק עמו; דתניא, איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים: ר"מ - חכם וסופר, ר' יהודה - חכם לכשירצה, ר' טרפון - גל של אגוזין, ר' ישמעאל - חנות מיוזנת, ר"ע - אוצר בלום, ר' יוחנן בן נורי - קופת הרוכלים, רבי אלעזר בן עזריה - קופה של בשמים, משנת ר' אליעזר בן יעקב - קב וקני, ר' יוסי - נמוק עמו, רבי שמעון - טוחן הרבה ומוציא קימעה. תנא: משכן קימעה, ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין. וכן אמר ר"ש לתלמידיו: בני, שנו מדעותי, ומה שמוציא מתרומות מידותי של ר"ע. (גיטין סז.) נמוק עמו - פירושו עמו לתעם לכל דבריו שהיה מיישב את דבריו. (רש"י גיטין סז.) אלא היה, לא תנא ליה כרבי יוסי אלא כי היכי דליקבל לה מניה, משום דרבי יוסי נימוק עמו. (עירובין נא.) אלא יוסי נימוק עמו - טעמו, במסכת גיטין (סז). מונה שבחן של חכמים - ואמר: ר' יוסי נמוק עמו, בני יוק - דבר ישר כקו המשקול. (רש"י עירובין נא.)

²⁰ יום הששי - תימה למ"ד בשבעה בחודש נתנו עשרת הדברות מאי יום הששי וי"ל דיומא קמא לא אמר להו מידי משום חולשא דאורחא א"נ היתה ראויה לינתן בששי אלא שהוסיף משה יום אחד מדעתו. (תוד"ה יום הששי עבודה זרה ג.)

²¹ והנלע"ד בה על פי מה שכתבו התוספות במסכת שבת דף פ"ח ע"א בד"ה כפה עליהן הר גיגית, ואף על פי שכבר הקדמנו נעשה לנשמע שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה, ע"כ לשון התוספות. ונעשה ונשמע אמרו בחמשה בסיון וכמו שפירש רש"י בפרשת משפטים [שמות כ"ד, ד'] בפסוק ויכתוב משה וגו' וישכם בבוקר, ופירש"י בבוקר חמשה בסיון, ושם [פסוק ז'] כתיב כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, והתחיל קבלת התורה אז שהיה יבילו עליהם לשמוע ולעשות, ושכבת לא נגרע עד מתן תורה במלך שראו האש הגדולה ולא חזרו בהם. ובמסכת ע"ז דף ג' ע"א בתוספות ד"ה יום הששי, יתימא למ"ד בשבעה בחודש נתנו עשרת הדברות מאי יום הששי וי"ל וכו' אי נמי ראויה לינתן בששי אלא שהוסיף משה יום אחד מדעתו, ע"כ התוספות. ולכן נלע"ד כ"ה הני תלתיא וימי נקראים מתן תורה, בחמשה קבלנו עלינו נעשה ונשמע, בששה בו נקתיים עולם על המחשבה שהיתה ראויה לינתן בו ביום, ובשביעי היתה קבלת התורה בפועל. ושפיר אמר ר"א הכל מודים בעצרת וכו' יום שניתנה תורה לישראל, בדאזיה יום שיחול בו עצרת נקרא יום מתן תורה. ובזה מתורץ קושיית המג"א בריש סימן תצ"ד שהקשה

HaLevi uses this same logic to propose a more Kabbalistic explanation.²² There can be spiritual awakenings initiated from below, by man, and there also can be an arousal originating from above, by God. The fact that God intended to give the Torah on the sixth day imbues that day with spiritual potential and meaning irrespective of the fact that in reality because of Moshe's action it was actually presented on the seventh of Sivan. Therefore, God's intended revelation is the eternal day of Matan Torah despite the fact that God deferred to Moshe for the actual event. Therefore, the sixth of Sivan is celebrated as Shavuot despite the fact that the Torah was originally given on the seventh of Sivan.

The Beit HaLevi in a similar vein proposes that the sixth and seventh of Sivan are significant for different reasons. He explains that there is both an oral and written Torah. The written Torah is immutable, but the understanding of its laws and directives is subject to interpretation based on the principles that were given as part of the Oral Law. On the sixth of Sivan, the Torah was given to man, as opposed to the angels, and on that day the Torah became the purview of Bnei Yisrael and its interpretation was put in the hands of its Talmidei

Chachamim. Therefore, the sixth of Sivan was the day of Matan Torah (זמן מתן תורתנו), where the Torah was granted to Bnei Yisrael to interpret, whereas, the seventh of Sivan was the actual receipt of the Torah (זמן קבלת תורתנו).²³

Along these lines, it is possible to suggest that on the sixth of Sivan we celebrate man's impact on the Torah. God had planned to give the Torah on the sixth of Sivan, yet Moshe was able to influence that reality and postpone the event until the seventh. It is incredible that a mortal being could be empowered to do such a thing. The requirement that according to everyone that Shavuot contain an aspect of Lachem, eating and drinking, is to emphasize man's contribution and partnership with God in the evolving Torah. We celebrate on the sixth of Sivan Moshe's ability to postpone the revelation at Har Sinai and our ability to be a part of the ever developing and living Torah (through the Oral Torah); our capacity to both be shaped by the word of God, but also influential in directing the will of God.²⁴ Homiletically, we are rejoicing in Zman Matan Torateinu (זמן מתן תורתנו), our gift and contribution to the Torah!

Shabbat Shalom and Chag Sameach

איך אנו אומרים בחג השבועות יום מתן תורתנו והלא קי"ל כ"י, י"ג ע"ש. ולפי מה שכתבתי ניוחא. ואפשר שזה רמז ההוא גלילאה במסכת שבת דף פ"ח ע"א בריך רחמנא דהייב אוריין תליתאי וכו' ביומא תליתאי, אך שאין כאן מקום להאריך בדברי אגדה. (צ"ל פסחים סח):

...ולפי דבריו יש לתרץ קושית המגן אברהם בטוב טעם ודעת, דהנה זה ידוע מאמר חכמינו ז"ל (שבת פז, א) דיום אחד הוסיף משה מדעתו, דהקב"ה אמר לך אל העם וקדשתם היום ומחר' (שמות יט, י), ומשה רבינו אמר 'היו נכונים לשלש ימים' ג' התורה בששה ברוך הוא ליתן בששה בסיון, והנה מה שאמר הקדוש ברוך הוא הוא קיים לעד, ובדעתו היה ליתן הקדוש ברוך הוא ליתן בששה בסיון, רק שמשנה רבינו עליו השלום הוסיף יום אחד מדעתו והסכים הקדוש ברוך הוא על ידו והיה קבלת התורה ביום נ"א, אבל ההארה הגדולה מקבלת התורה העיקר היה בששה בסיון על ידי משה רבינו, כמו שהיה בדעתו של הקדוש ברוך הוא ליתן בששה בסיון, רק במעשה היה בזי"ן בסיון על ידי משה רבינו עליו השלום שהוסיף מדעתו. ונמצא מוכח דבששה בסיון היו מוכנים לקבל התורה ונפסקה זוהמתן של ישראל (ע' שבת קמז, א), וגם הקדוש ברוך הוא היה מוכן ליתן התורה. וכן היה במחשבת הבורא כביכול בדיבור שאמר 'וקדשתם היום ומחר' ליתן התורה. לכן אחר שאנו מקיימים המצוות התלויות בעצרת, הארת נתינת התורה לדורות בששה בסיון, וגם באותו זמן היה הארה גדולה ומחשבתו ודיבורו של מקום שהיה בששה בסיון, שהוא חי וקיים, עשה רושם לדורות, שלדורות נתגלה שמחת התורה לדורות, לכן אנו אומרים בששה בסיון זמן מחשבתו ודיבורו של הקדוש ברוך הוא. ועל כן אנו אומרים בששה בסיון זמן מתן תורתנו, שלדורות מקבלים הארת נתינת התורה בששה בסיון, שהיה זמן במחשבתו ודיבורו כביכול ליתן התורה, וכבר היו הכל מוכנים, וכמו שאמרנו. אפס בז' בסיון שהיה במעשה מתן תורה על ידי משה רבינו עליו השלום גם כן נתגלה הארה ושמחה לדורות, לכן יום טוב של עצרת לבית שמאי ונדרים ונדבות לכולי עלמא לאחר עצרת (ע' חגיגה יז, א - ב), ויותר קדוש אסרו חג של עצרת מכל אסרו חג של שאר המועדות (ע' א"ח ס' תצד סע"ג ובמג"א שם סק"ג), וכפי מה שכתבנו לעיל: (קדושת הלי במדבר לשבועות)

(בפסחים דף ס"ח) הכל מודים בעצרת דבעיני נמי לכם מ"ט יום שניתנה בו תורה לישראל. לאאורה אינו מובן הטעם דגם בפסח יש בו מעלה שיצאו בו מצרים וגם דעיקר הטעם אינו מובן דכי בשביל שניתנה בו תורה יהיו החיוב לאכול לאכארה אדרבה יותר היה צריך לקיים ביום זה הרך דלה'. רק הענין דביו"ט יש בו שתי מצוות אחד לה' ואחד הוא לכם ור' יהושע ס"ל דצריך לקיים בו שניהם חציו לה' וחציו לכם ור' אליעזר ס"ל דהבירה ביד האדם איזו מצוה לברור או כולו לה' או כולו לכם. והנה המלאכים ביקשו שיתנו להם התורה ואמרו (תהלים ח) אשר תנה הודך על השמים האנוש כי תזכרונו ומשה רבינו נצחם ועיקר הנצחון היה במה שהמלאכים אינם יכולים לקיים מצוות שבגוף ומש"ה בעצרת צריך לקיים המצוה דלכם מה שאין המלאכים יכולים לקיימה דהך דלה' הרי הם יכולים לקיים עוד יותר מבני אדם. ומעלה זו שיש באדם שיכול לקיים

מצוה שבגוף הועיל לו הרבה זה היום דע"ז נתן התורה לישראל. וזהו הענין שנוהגין בעצרת לאכול מאכל חלב, ועיקר הכוונה בזה דביו"ט מצוה לאכול בשר דאין שמחה אלא בבשר ובעצרת אוכלין גם חלב מקודם כדי לקיים ההבדל והזרזות שיש בין אוכל חלב לבשר והוא הקינוח והדחת הפה כדי לקיים מצוה שבאכילה...להבין הענין דהמלאכים ביקשו שיתן להם התורה וכי ס"ד שהם קיימו המצוות שבה והרי רובם הם תלויים בגוף, רק הענין דהתורה נחלקת לשנים שבכתב ושבע"פ, ועיקר השבע"פ הוא הכללים והמדות שהתורה נדרשת בהן וע"ה הכללים והמידות מתפרשת התורה שבכתב ונחשבה בה חידושי דינים ופרטים לאין סוף, וארוכה מארץ מידה. וזהו שאמרו"כ (תהלים סח) ה' יתן אומר המבשרות צבא רב, דמאמירה אחת שבתורה שבכתב יוצא כמה דרשות וכמה פרטים ומקרא אחד יוצא לכמה טעמים וזהו המבשרות צבא רב, והתורה ניתנה לישראל שהיו הם דורשים אותה וכפי שהם מסכימים ע"פ הכללים כן הוא האמת וכמו שאמרו ב"מ (דף נט) לא בשמים היא, רק היא כמו שמסכימים ב"ד שבזה העולם, וזהו שרצו המלאכים וביקשו שיתן להם התורה ולא להאדם ויהיה האמת כמו שהם ידרשוהו. וזהו שאמרו מה אנוש כי תזכרונו וכן אדם כי תפקדו, אמרו שאין האדם כדאי שתזכרו אותו כלל אף כי למנותו לפקיד וממונה, תמשילוהו במעשה ידך כל שנה תחת רגליו שעשית אותו גם למושל וכמו שכתבנו, ובזה יש לישב מה שהקשה המג"א (ר"ס תצ"ד) היאך אומרים בשבועות זמן מתן תורתנו והרי קי"ל דבשבעה לחודש ניתנה התורה, רק הענין דהכתוב אומר (שמות יט) וקדשתם היום ומחר ומשה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו דדרש היום כמחר כדאיתא במס' שבת (דף פ"ז) והסכים הקדוש ברוך הוא על ידו דלא ירדה שכינה עד למחר. ונמצא דזאת המתנה שהתורה ניתנה לישראל וכפי שידרשו כן יהיה האמת היה בששי בסיון מה דלא ירדה עדין באותו יום השכינה וזהו שנקרא מתן תורה שניתנה להם התורה במתנה, ובשביעי היה קבלת התורה שקיבלו אותה ישראל ומתן תורה היה בששי. וזהו שאומרים מתן תורתנו ולא מתן תורה דתורתנו הפירוש שניתנה שלנו, והיא התורה שבע"פ והדרשות שנקראות על שם ישראל, וכמו דאיתא במדרש איהא בפתיה (אות ב) כי מאסו את תורת ה' (ישעיה ה) זה תורה שבכתב ואמרת קדוש ישראל כו' זו תורה שבע"פ. וזהו ביאור הכתוב ה' יתן אומר המבשרות צבא רב דממקרא אחד נדרש הרבה חידושים והלכות, מלכי צבאות יודוין דעל זה הענין קיטרגו המלאכים דרצו לזכר חידושי ע"פ עולם נטע בתוכנו והיא הברכה על תורה שבע"פ נצחו להם זכרו הם בהתורה שבע"פ: ועל ענין זה תיקנו חכמים שתי ברכות על התורה בעת קריאת התורה ברבים, אחת קודם שקרא בספר תורה והיא אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, והוא על תורה שבכתב, ואחר שמסיים קריאתו בכתב תיקנו לומר אשר נתן לנו תורת חידושי ע"פ עולם נטע בתוכנו והיא הברכה על תורה שבע"פ שמסרה לנו שיהיה האמת בהתורה כפי אשר יאמרו החכמים, וזהו אשר נתן לנו תורת אמת וחי' עולם נטע בתוכנו כי היא לנו כנטיעה שמוספת והולכת חידושי תורה עד אין סוף וכמו שדרשו במסכת חגיגה (דף ג') על פסוק (קהלת יב) דברי חכמים כדרבונות ומכסמרות נטועים שפרה ורבה יעו"ש: (בית הלי שמוט יט)

הוא היה אומר עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצונו אחרים מפני רצונך... (אבות ב, ד)